SIR Publishers
CENTER FOR INTERNATIONAL SCIENTIFIC PUBLICATIONS
JOURNAL OF NURSING AND WOMEN'S HEALTH
ISSN(Online): 2984-8083
Volume-9, Issue-01, Published |16-01-2026|

PREVALENCE OF DEFORMING OSTEOARTHRITIS AND LOCAL RISK FACTORS IN SURKHANDARYA REGION"

Oralova Gulshoda Eshnazar qizi
Student of the Faculty of Medicine,
Termiz Unversity of Economics and Service
Shermatov Holbek
shermatovxolbek8@gmail.com

ABSTRACT

This article provides a comprehensive analysis of the prevalence of deforming osteoarthritis (DOA) in the Surxondaryo region and the local risk factors influencing its development. The study was conducted with consideration of the region's climatic, socio-economic, and demographic characteristics. Based on the analysis of clinical and statistical data, as well as outpatient and inpatient medical records, the distribution of DOA by age, gender, and occupational groups was determined. In addition, the impact of local risk factors such as the severity of physical labor, excess body weight, improper nutrition, vitamin and mineral deficiencies, climatic conditions, and delayed diagnosis on the progression of the disease was assessed. The findings indicate the necessity of strengthening preventive measures within the regional healthcare system.

Keywords: deforming osteoarthritis, Surxondaryo region, epidemiology, risk factors, joint diseases, prevention.

INTRODUCTION

Deforming osteoarthritis is currently one of the most common chronic diseases of the musculoskeletal system. This pathology is characterized by the gradual degeneration of the articular cartilage, remodeling of the subchondral bone, and the deformation of the joint shape. The disease often manifests after the working-age period, leading to a decrease in the quality of life, limitations in labor capacity, and an increase in disability cases.

In recent years, the global increase in osteoarthritis incidence is explained by the aging population, sedentary lifestyle, and metabolic disorders. However, the prevalence and progression of the disease in each region are closely linked to local factors. Surxondaryo region is distinguished by its sharply continental climate, high summer temperatures, a large proportion of the population engaged in agriculture, and a predominance of physical labor. These factors increase the load on the joints, creating favorable conditions for the development of osteoarthritis.

The relevance of this research lies in the insufficient study of specific epidemiological indicators and local risk factors for deforming osteoarthritis in Surxondaryo region. Therefore, there is a need for locally based scientific data to develop strategies for early diagnosis, prevention, and effective treatment of the disease.

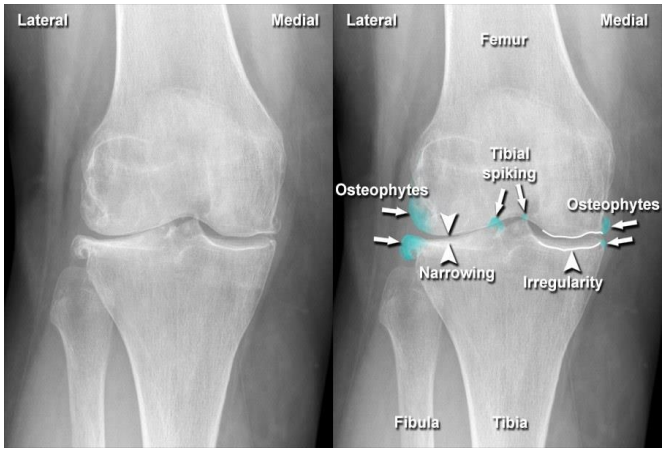
METODOLOGIYA

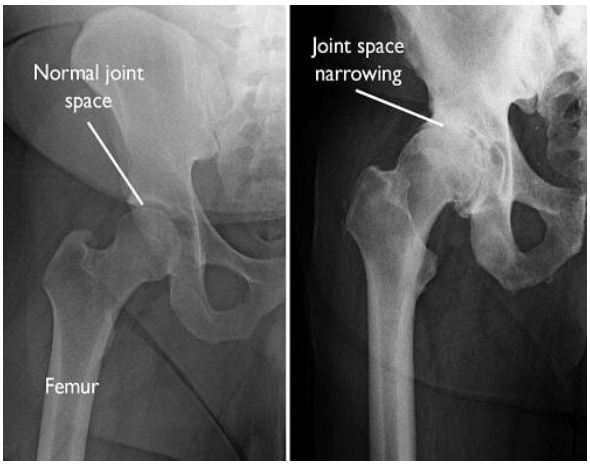
Tadqiqot Surxondaryo viloyatining tuman va shahar tibbiyot birlashmalarida 2021–2024-yillar davomida kuzatuv ostida bo‘lgan bemorlar ma’lumotlari asosida olib borildi. Tadqiqotga klinik va rentgenologik tekshiruvlar natijasida deformatsiyalovchi osteoartroz tashxisi tasdiqlangan 40 yoshdan yuqori bo‘lgan 600 nafardan ortiq bemor jalb qilindi. Nazorat guruhi sifatida bo‘g‘im kasalliklari aniqlanmagan 200 nafar shaxs tanlab olindi.

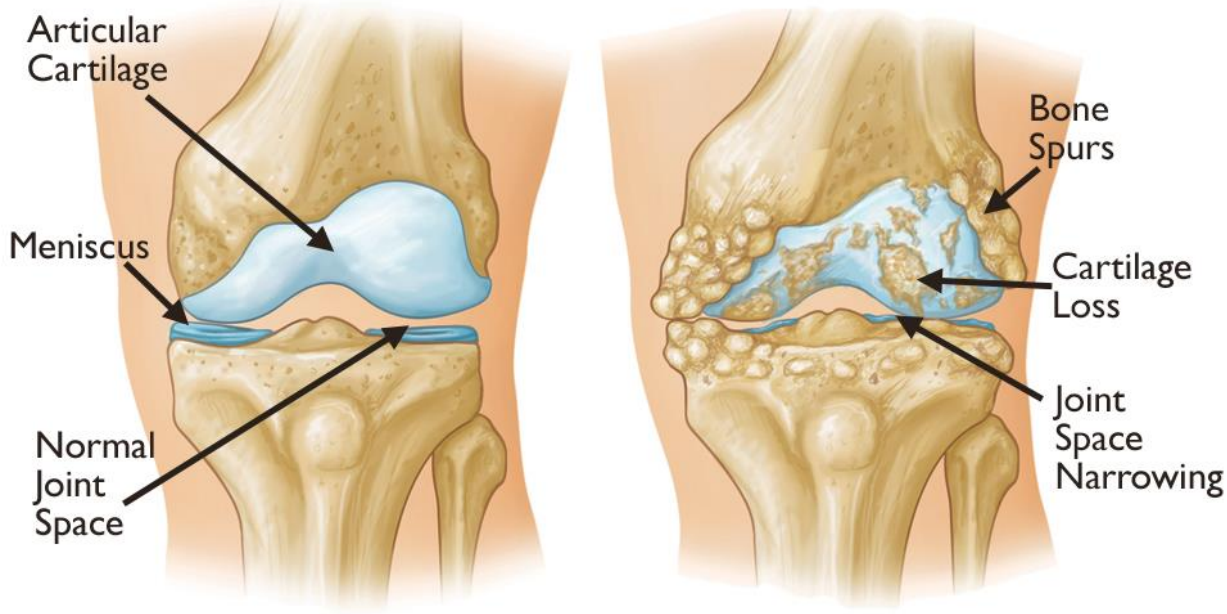
Ma’lumotlarni yig‘ishda ambulator kartalar, statsionar kasallik tarixlari, bemorlar bilan suhbat va so‘rovnomalar qo‘llanildi. Xavf omillarini baholashda quyidagi ko‘rsatkichlarga alohida e’tibor qaratildi: yosh va jins, tana vazni indeksi, kasbiy faoliyat turi, jismoniy mehnat darajasi, kundalik harakat faolligi, ovqatlanish xususiyatlari, qo‘shimcha surunkali kasalliklar mavjudligi hamda iqlimiy ta’sirlar.

SIR Publishers
CENTER FOR INTERNATIONAL SCIENTIFIC PUBLICATIONS
JOURNAL OF NURSING AND WOMEN'S HEALTH
ISSN(Online): 2984-8083
Volume-9, Issue-01, Published |16-01-2026|

Olingan ma’lumotlar statistik tahlil qilinib, guruhlar o‘rtasidagi farqlar foiz ko‘rsatkichlari va o‘rtacha qiymatlar orqali baholandi. Tadqiqot etik me’yorlarga to‘liq rioya qilingan holda o‘tkazildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, Surxondaryo viloyatida deformatsiyalovchi osteoartroz bilan kasallanish asosan 50 yoshdan yuqori aholida yuqori darajada uchrashi aniqlandi. Bemorlarning katta qismi ayollar bo‘lib, bu holat menopauza davrida gormonal o‘zgarishlar va suyak-to‘qima metabolizmining sekinlashuvi bilan izohlanadi. Kasallikning eng ko‘p zararlaydigan bo‘g‘imlari tizza va son bo‘g‘imlari ekanligi kuzatildi.

Kasbiy tahlil shuni ko‘rsatdiki, qishloq xo‘jaligida band bo‘lgan, uzoq vaqt tik holatda ishlovchi yoki og‘ir yuk ko‘taruvchi shaxslar orasida osteoartroz sezilarli darajada ko‘p uchraydi. Ortiqcha tana vazniga ega bemorlarda bo‘g‘imlarga tushadigan mexanik yuklama ortishi natijasida kasallikning tezroq rivojlanishi qayd etildi. Shuningdek, quyosh nuri yetarli bo‘lishiga qaramay, noto‘g‘ri ovqatlanish va D vitamini almashinuvining buzilishi ham xavf omillaridan biri sifatida namoyon bo‘ldi.

Iqlimiy omillar ham muhim ahamiyat kasb etdi. Yoz oylaridagi yuqori harorat va suvsizlanish holatlari bo‘g‘im suyuqligining xossalariga salbiy ta’sir ko‘rsatib, kasallik alomatlarining kuchayishiga olib kelishi aniqlandi.

MUHOKAMA

O‘tkazilgan tadqiqot natijalari Surxondaryo viloyatida deformatsiyalovchi osteoartrozning shakllanishi va rivojlanishida nafaqat biologik, balki hududga xos ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik omillar muhim rol o‘ynashini ko‘rsatdi. Olingan ma’lumotlar osteoartrozning ko‘p omilli etiologiyaga ega ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi hamda kasallikni faqat yoshga bog‘liq degenerativ jarayon sifatida baholash yetarli emasligini ko‘rsatadi.

Tadqiqot davomida kasallikning 50 yoshdan yuqori aholida yuqori darajada uchrashi xalqaro ilmiy manbalarda keltirilgan ma’lumotlar bilan mos keladi. Biroq Surxondaryo viloyatida deformatsiyalovchi osteoartrozning ayrim holatlarda nisbatan erta yoshda, ya’ni 40–45 yosh oralig‘ida aniqlanishi hududga xos xavf omillari bilan izohlanadi. Ayniqsa, qishloq xo‘jaligida band bo‘lgan aholining uzoq yillar davomida og‘ir jismoniy mehnat bilan shug‘ullanishi bo‘g‘im tog‘aylariga doimiy mexanik yuk tushishiga sabab bo‘lib, degenerativ jarayonlarning tezlashuviga olib keladi.

Ayollar orasida kasallikning yuqoriroq uchrashi gormonal fonning o‘zgarishi, xususan, menopauza davrida estrogenlar miqdorining kamayishi bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin. Estrogenlar tog‘ay to‘qimasining metabolizmini tartibga solishda muhim ahamiyatga ega bo‘lib, ularning yetishmovchiligi bo‘g‘imlarning himoya mexanizmlarini susaytiradi. Bu holat Surxondaryo viloyatida ayollarda osteoartrozning og‘irroq kechishi va klinik belgilarining tezroq namoyon bo‘lishi bilan tasdiqlanadi.

Muhokama jarayonida ortiqcha tana vaznining ahamiyati ham alohida ta’kidlanishi lozim. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, tana vazni indeksi yuqori bo‘lgan bemorlarda tizza va son bo‘g‘imlari osteoartrozi ko‘proq uchraydi. Bu holat bo‘g‘imlarga tushadigan statik va dinamik yuklamaning ortishi bilan izohlanadi. Bundan tashqari, ortiqcha yog‘ to‘qimasi yallig‘lanish mediatorlarini ishlab chiqarib, tog‘ay to‘qimasining parchalanishini tezlashtirishi mumkin. Shu sababli, metabolik omillar deformatsiyalovchi osteoartroz patogenezida muhim bo‘g‘in sifatida qaralishi zarur.

XULOSA

Ushbu tadqiqot Surxondaryo viloyatida deformatsiyalovchi osteoartrozning tarqalish xususiyatlari hamda unga ta’sir etuvchi mahalliy xavf omillarini ilmiy asosda yoritib berdi. Olingan natijalar kasallikning hudud aholisi orasida keng tarqalganligini va uning rivojlanishida yosh omili bilan bir qatorda iqlimiy, ijtimoiy-iqtisodiy hamda turmush tarzi bilan bog‘liq omillar muhim ahamiyat kasb etishini ko‘rsatdi. Ayniqsa, qishloq xo‘jaligida band bo‘lgan aholi orasida bo‘g‘imlarga uzoq muddat davomida tushadigan mexanik yuklama deformatsiyalovchi osteoartrozning erta shakllanishiga sabab bo‘layotgani aniqlandi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, kasallik asosan 50 yoshdan yuqori aholida uchrasa-da, Surxondaryo viloyatida ayrim holatlarda osteoartrozning nisbatan yosh davrlarda aniqlanishi hududga xos xavf omillarining kuchli ta’siridan dalolat beradi. Ayollar orasida kasallikning yuqoriroq tarqalishi gormonal o‘zgarishlar, xususan menopauza davrida suyak-tog‘ay almashinuvi buzilishi bilan izohlanadi. Ortiqcha tana vazni, kamharakat turmush tarzi va noto‘g‘ri ovqatlanish esa kasallikning kechishini og‘irlashtiruvchi omillar sifatida namoyon bo‘ldi.

Shuningdek, viloyatning issiq va quruq iqlimi, yoz oylarida suvsizlanish holatlarining ko‘payishi bo‘g‘im suyuqligi va tog‘ay to‘qimasining oziqlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatib, klinik belgilar kuchayishiga olib kelishi mumkinligi aniqlandi. Aholining tibbiy savodxonligi yetarli

darajada emasligi va kasallikning dastlabki belgilariga befarqlik bilan qaralishi deformatsiyalovchi osteoartrozning kech bosqichlarda tashxislanishiga sabab bo‘layotgani muhim muammo sifatida qayd etildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi. Osteoartroz (M15–M19) kasalligini tashxislash va davolash bo‘yicha milliy klinik protokol. Toshkent, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi. Revmatologik kasalliklar bo‘yicha davolash standartlari va klinik tavsiyalar. Toshkent, 2022.
3. Abdukarimov A.A., Yo‘ldoshev B.Sh. Ichki kasalliklar: revmatologiya bo‘limi. Oliy tibbiyot o‘quv yurtlari talabalari uchun darslik. Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2020.
4. Ismoilov S.I., Qodirov R.R. Suyak-bo‘g‘im tizimi kasalliklari va ularning profilaktikasi. Toshkent: “Yangi asr avlodi”, 2019.
5. Raximova D.Sh. Deformatsiyalovchi osteoartrozning klinik kechishi va zamonaviy davolash yondashuvlari. // “Tibbiyotda yangi kun” jurnali. Toshkent, 2021, №4, 45–49-betlar.
6. Karimov U.K., Tursunov M.J. Bo‘g‘im kasalliklarida ortiqcha vazn va metabolik omillarning ahamiyati. // “O‘zbekiston tibbiyot jurnali”, 2020, №6, 32–37-betlar.
7. Saidova M.N. Iqlim omillarining surunkali revmatik kasalliklar kechishiga ta’siri. // “Profilaktik tibbiyot muammolari” ilmiy jurnali. Toshkent, 2019, №2, 21–26-betlar.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. Aholiga birlamchi tibbiy yordam ko‘rsatish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. Toshkent, 2021.
9. Axmedov F.X. Osteoartrozda reabilitatsiya va jismoniy faollikning ahamiyati. Toshkent: “Tibbiyot nashriyoti”, 2018.
10. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi huzuridagi Respublika revmatologiya markazi. Hududiy revmatologik kasalliklar statistik ma’lumotlari. Toshkent, 2022.